

P. Harsen

1952

Harsen-saken 10. mars 1952.

Vitne: Borge With.

113119

Statsadvokaten: Vil De være så vennlig i sammenheng å forklare Dem om saken. De vet hvilken beskyldning Harsen i sin bok har rettet mot Dem.

Vitnet: Jeg lånte dette møblemanget av Halden Politikammer. På slutten av krigen måtte jeg på grunn av mitt arbeide forsvinne over til Sverige. N.S.folkene fjernet praktisk talt alt jeg eide og hadde. Da jeg kom tilbake 8. eller 9. mai 1945 ble jeg satt til å lede landssvikavdelingen i Halden. Da alt jeg eide var fjernet, snakket jeg med politimesteren om at jegv ikke en gang hadde en stol å sitte på, og han var enig i at jeg kunne få låne et møblemang som var beslaglagt hos Ola Dahl.

Statsadvokaten: De sier De fikk lov. Jeg vil gjerne få vite detaljene om den samtalen med politimester Amundrud. Ga han uforbeholden tillatelse til dette? Sa han var så god, eller satte han noe vilkår?

Vitnet: Jeg forela ham hvilken stilling jeg var i, og jeg måtte i hvert fall ha en stol å sitte på. Han var enig i at jeg måtte hjelpes på en eller annen måte. Vi hadde et møblemang som sto beslaglagt ute i Idd.

Statsadvokaten: . Ga han Dem noen uforbeholden tillatelse til å låne alt dette?

Vitnet: Ja. Han sa: Du må kunne få låne de møblene, men vi må ringe til erstatningsdirektoratet i Sarpsborg og høre hva de sier. Det gjorde jeg og de svarte at de hadde ikke noen som helst oversikt over dette og sa vi fikk handle på eget ansvar.

Statsadvokaten: Hvem snakket De med?

Vitnet: Det skal jeg ikke si hvorvidt det var Bjørge eller en annen på kontoret. Det er mulig at jeg også snakket med statsadvokat Losdal.

Statsadvokaten: Hva gjorde De så? -

Vitnet: Den gangen hadde vi ingen ting å holde oss til, og vi hadde et forferdelig arbeidspress. Men vi hadde god oversikt over det som var beslaglagt. Det var selvfølgelig tvil om hvor langt Erstatningsdirektoratet skulle gå. Vi måtte handle etter eget skjønn.

Statsadvokaten: Ble det satt opp takst?

Vitnet: Jeg forela så denne samtalen med erstatningsdirektoratet for politimester Amundrud.

Dommeren: Dette møblemang var allerede beslaglagt?

Vitnet: Ja, jeg skal komme tilbake til det. Amundrud var enig i at jeg kunne låne dette møblement. Vi gjorde det på følgende måte for ikke å komme opp i trouble. Vi hadde tidligere under krigen hatt nokså meget med Ola Dahl å gjøre. Vi gikk da frem på følgende måte: Halden Politikammer var innforstått med dette og møblementet ble for sikkerhets skyld taksert av Halden kontrollnemnd. Jeg har

Handwritten notes:
Borge With
Amundrud
Lørdag 14. mars 1952

Vitne Borge With:

taksten her. Dette ble gjort for at det senere ikke skulle bli noen tgiil eller diskusjon. Det står i denne taksten: "...ref..." Dette möblement var nokså flekket og meget brukt så det var nærmest degradert som salongmöblement. Personlig ville jeg aldri ha kjøpt det. Men jeg var i en nødsituasjon. Jeg deponerte da denne taksten i politiets beslagsavdeling.

Dommeren: De tok ikke med radioapparatet?

Vitnet: Det som gjelder saken er möblementet og dette belöp ble deponert. Jeg måtte dels oppta lån på noen hundre kroner, og delvis fikk jeg utbetalt lønn, så jeg hadde noen hundre kroner å gå på.

Statsadvokaten: Hadde De Deres hjem der nede?

Vitnet: Ja.

Dommeren: Möblementet besto altså av sofa, 4 lenestoler og 2 mindre stoler og 1 salongbord. Radioen da?

Vitnet: Den fikk jeg også låne.

Dommeren: De har lånt det hele og deponert vel 760 kroner? *(datert i)*

Vitnet: Ja. Så var jeg da i landsvikavdelingen til omkring 15. august 1945. Jeg hadde i grunnen bare arbeidet i Halden på grunn av spesielle oppdrag under krigen og ville gjerne tilbake til Oslo. Jeg flyttet over til Justisdepartementet. Da jeg reiste, tok jeg med det möblementet, for jeg hadde fått byttet til meg en leilighet på Bjerkebanen. Grunnen til at jeg tok det med til Oslo, er følgende: Vi hadde disse store militærbilene, og disse bilene gikk i tomgang tilbake til Oslo. Senere flyttet jeg fra Bjerkebanen til en liten leilighet i Oslo, og der var det ikke plass til hele möblementet.

Dommeren: Hvor lenge hadde De denne leiligheten ved Bjerkebanen?

Vitnet: Den hadde jeg til i mitten av oktober, og så flyttet jeg til Camilla Collets vei 2. Der var det liten plass, og noen av møblene ble lagret hos min svigermor. Hun var ikke særlig begeistret for det, men gjorde det for å hjelpe oss, og de ble meget forsvarlig lagret.

~~Stat~~

Statsadvokaten: Gjorde Ola Dahl noen henvendelse for å få møblene tilbake, og hvordan stilte De Dem da den henvendelsen kom?

Vitnet: Det var etter at han kom ut etter å ha vært fengslet. Enten skrev han til meg eller han ringte til meg eller begge deler, og jeg sa at möblene kunne han få, men jeg kunne ikke utlevere dem til ham, for mitt forhold er et lån eller leie med Halden politikkammer, og da måtte han ta det opp med politimesteren i Halden. Det gjorde han, og jeg fikk beskjed om at beslaget var hevet og at Ola Dahl skulle ha möblene igjen. Så kom da Ola Dahl til Oslo og hadde med bil og sa han ville ha möblementet. Jeg sa at det kan De få, men jeg vil ha kvittering. Han hentet da det som var hos meg, og hentet resten som var lagret.

Statsadvokaten: Har De tilbudt Dem å betale omkostninger ved transporten osv.?

Vitnet: Han sa han ville ha leie for möblene, men omkostningene

Vitne Borge With.

nevnte han ikke. Jeg sa at hvis han ville ha utgiftene refundert fikk han henvende seg til politimesteren i Halden. Jeg fikk et brev fra ham som jeg sendte over til politimesteren i Halden. Det ble skrevet noen brev frem og tilbake, og det er samlet i et omslagsdokument under saksfortegnelsen ved Halden Politikammer. Det kom til meg med anmodning om uttalelse fra Halden Politikammer.

Statsadvokaten: Har De gjenpart av noe brev De sendte til Halden Politikammer?

Vitnet: Jeg har en gjenpart av den påtegningen.

Statsadvokaten: ".....ref....."

Dommeren: Her nevner De altså 660 kroner.

Vitnet: Radioapparatet er utenfor. Det hadde jeg bare en kort tid. Det var nødvendig for meg å følge med under landsvikoppgjøret.

Statsadvokaten: De gikk ut fra at De ikke skulle betale leie, men bare dekke transportomkostningene.

Dommeren: Spurte De Dahl om han ville kreve dekning av utgiftene til transport tilbake til Halden?

Vitnet: Dette er et forhold mellom Halden Politikammer og meg. Jeg kan overhode ikke diskutere det med Dem, sa jeg til ham. Jeg har ikke lånt möblene av Dem, men av politiet, og har De noe krav, må De ta det opp med Halden Politikammer. Det er det jeg sier i siste avsnittet her.

Dommeren: Denne skrivelsen er ikke datert.

Vitnet: Nei dessverre, men den er helt riktig. Så gikk det en stund og jeg hørte ikke noe fra politiet i Halden om hele forholdet. Jeg hadde 660 kroner til gode og jeg trengte de pengene. Jeg kom fattig ut av krigen og er det enda. Jeg skrev til Halden og bad om å få disse pengene tilbake. Jeg hadde en samtale med politifullmektig Amundsen som satt på beslagsavdelingen og spurte ham før jeg skrev dette, om det var pådratt noen utgifter. Han svarte nei. Han fikk ikke krav på utgifter og fattet den beslutning at jeg skulle ha pengene tilbake. Så gikk det en stund, og den 17/7 1946 skrev jeg da dette brevet.

Statsadvokaten: ".....ref....."
Jeg har forstått Dem slik at politimester Amundrud ikke ga Dem samtykke men sa at det ikke var noe til hinder for det, men at De måtte få tillatelse fra Erstatningsdirektoratet.

Vitnet: Jeg kan ikke huske samtalen, men det ble ikke oppsatt noen skriftlig kontrakt. Det burde vi ha gjort.

Statsadvokaten: Hvis det er noe som formelt sett ikke er helt i orden, vil jeg gjerne De skal innrømme det.

Vitnet: På ære og samvittighet er det ikke noe som ikke er helt i orden i denne sak. Jeg hadde Landsvikavdelingen og Amundrud var ordinært fungerende politimester, og vi pratet

Vitne Borge With.

stadig sammen. Vi kom da frem til dette.

Statsadvokaten: Oppfattet De det slik at han ga samtykke under forutsetning av at De ordnet det med Sarpsborg erstatningsdirektorat?

Vitnet: Ja, for å være på den sikre side. Det var med politimesterens vitende og vilje jeg fikk låne det.

Statsadvokaten: Jeg har forstått Dem slik at De fikk avholdt takst og at De deponerte et beløp, og at De, da Ola Dahl senere gjorde krav på møblementet, utleverte det og skrev til politiet i Halden og spurte om det var påløpet utgifter. Er det slik?

Vitnet: Ja.

Statsadvokaten: Er det da noen grunn til for Harsem å skrive dette? Har De noe utestående med ham eller har han noe agg til Dem?

Vitnet: Det er litt vanskelig å svare, men jeg har jo krysset Harsems spor mange ganger.

Statsadvokaten: Når? Har han vært overført fra et fengsel til et annet?

Vitnet: Som politifullmektig ble jeg sendt til Ilebu for å opprettholde ro og orden.

Dommeren: Det var fra 15. august?

Vitnet: Jeg var først i Justisdepartementet som sekretær fra 15/8 til 31. januar 1946. Da ble jeg overført til Oslo Politi-kammer.

Dommeren: Det var fra 1. februar De ble overført dit?

Vitnet: Ja.

Statsadvokaten: Og så krysset De Harsems spor?

Vitnet: Det var megen uro på Ileby og det brannt bl.a. en brakke, og det var meg som fikk vedkommende som hadde gjort det til å tilstå. Det var spesielt megen uro i en klikk omkring Harsem, og vi spurte om å få overflyttet disse til Åkebergveien og Möllergata 19 for å skape ro. Vi fant det var grunn til dette. En av dem som ble overført var Harsem.

Statsadvokaten: De har i denne anmeldelsen kommet inn på kilden. Det er et punkt som er noe vanskelig. Mener De det har noen betydning?

Vitnet: Jeg mener det er av stor betydning, for her har Harsem injuriert meg. Enten må etter min mening Ola Dahl anmelde Harsem for injurie for å ha tillagt ham uttalelser som han ikke har stått kommet med - og Harsem skal ha sagt han er kilden, eller jeg må

Statsadvokaten: Jeg er i en vanskelig situasjon, og her vil jeg være takknemlig om rettens formann ville lede eksaminasjonen om kilden.

Vitne Borge With.

Dommeren: Mener De Ola Dahl hadde spesiell grunn for å ha egg i siden til Dem?

Vitnet: Ja, jeg tror nok dessverre det. Han fikk 8 måneders fengsel for en rasjonerings sak.

Dommeren: Hvem ledet den prissaken mot Ola Dahl?

Vitnet: Det var meg.

Dommeren: Hvem førtet aktoratet i retten mot ham?

Vitnet: Det var meg.

Dommeren: Når omtrent var denne prissaken for retten om?

Vitnet: Det var i slutten av 1943.

Bendixen: Det er på det rene at Ola Dahl kun har fortalt Harsem det som foregikk, og han har ikke lagt noe nag for dagen. Jeg kan ikke skjønne at det da kan være nødvendig å gjennomgå Dahls forhold under krigen.

Dommeren: Ola Dahl har her i retten sagt at han ikke overfor Harsem har karakterisert dette som tyveri fra Deres side. Han anså det som et overgrep mot seg, men har benektet at han har karakterisert det som tyveri.

Bendixen: Det foreligger en skrivelse om det også.

Vitnet: Han sa til meg at han beklaget at dette skulle hende. Han hadde aldri beskyldt meg for tyveri. Jeg svarte at det var ganske beklagelig at han ikke hadde stoppet Harsem.

Dommeren: Kalte han det selv tyveri?

Harsem: I min bok refererer jeg først nøyaktig det som Dahl sa til meg. Så sier jeg at dette mener jeg må betraktes som tyveri. Det fremgår også av boken.

Dommeren: Da er det ikke nødvendig å komme inn på det.

Vitnet: Så kan jeg gå videre til selve beslaget.

Statsadvokaten: Jeg er enig i dette med Bendixen at det ikke er

Vitne Borge With.

grunn til at vi utdyper dette ytterligere, men De må få anledning til å forklare Dem om beslaget.

Vitnet: Jeg vet ikke hvem som har ansvaret for det. Jeg sa til Ola Dahl at jeg må gå hardt til verks, men at det ikke var min skyld, og det var han klar over. Så var det selve beslaget. Det var dette möblementet. Vi kom over disse merkelige forhold med Ola Dahl under krigen. Det var bl.a. en del dollarobligasjoner som han, da frigjøringen kom hadde gjemt i et stålskrin på en eiendom utenfor byen. Der kom vi også over dette möblementet, og vi betraktet ^{det} som et direkte forsök på å stikke dette unna.

Dommeren: Hvem foretok beslaget?

Vitnet: Politifulmektig Nilsen.

Statsadvokaten: Han hadde prøvd å stikke unna dette möblementet. Hvor var disse dollarobligasjonene å finne?

Vitnet: Det var i dette stålskrinet.

Dommeren: Hvor var dette möblementet?

Vitnet: Det var plasert i 1. etasje på den samme eiendommen hvor stålskrinet fantes.

Dommeren: Jeg forstår det slik at politiet mente at han også hadde forsökt å stikke möblementet unna?

Vitnet: Man skal huske på når man vurderer dette her at det er gått lang tid. Den gang mente vi at byrdene burde fordeles.

Statsadvokaten: Det var så at alle n.s.-folk skulle være solidarisk ansvarlige for hele sin formue?

Vitnet: Ja, og etter det mente vi å handle.

Statsadvokaten: Jeg tror ikke det er nödvendig å komme noe mer inn på bakgrunnen. De slutter Dem da til Påtalemyndighetens krav om full mortifikasjon?

Vitnet: Jeg mener dette er en skammelig insinuasjon å beskyldre en politimann for tyveri og ulovlig bortlån. Det er en skammelig

Vitne Borge With:

insinuasjon mot en politimann og embetsmann. Jeg ga Harsem anledning til å trekke beskyldningen tilbake og be om unskyldning. Det har han ikke gjort. Jeg spurte ham under det rettslige avhør uttrykkelig om han hadde vært oppmerksom på at jeg bad ham trekke beskyldningen tilbake. Det svarte han nei til den gang, men det er jo lenge siden.

Statsadvokaten: De krever etter dette mortifikasjon. Nå har De krevet erstatning og oppreisning for tort og svie. Harsems økonomi er ikke noe særlig god, så De har kanskje ikke interesse av å fastholde dette?

Vitnet: Det kan godt stå der, da først og fremst fordi jeg står som representant for rettsoppgjøret.

Statsadvokaten: Jeg gjør oppmerksom på at det står "rettens håndhever", og beskyldningen er gjentatt i annen utgave av boken.

Fyhns: Hvor befant Ola Dahl seg, da De kom i besiddelse av dette møblementet?

Vitnet: Han var transportert til festningen i Oslo. Hans far Aksel Dahl var blind og jeg syns synd på ham. Han elsket denne sønnen, Ola Dahl, over alt, og vi satt og pratet sammen om forholdene og om hvordan han hadde opptrått under krigen. Jeg fortalte ham da hvordan vi hadde det. Vi hadde ikke en gang en stol å sitte på. Så sa han: Dere kan få låne et møblement av meg. Det viser jo bakgrunnen for det.

Dommeren: De husker tydelig det?

Vitnet: Ja, det husker jeg, men han hadde selvfølgelig ikke mandat til å låne det ut, men det satte meg på tanken. Men jeg betraktet mitt forhold som mellom meg og Halden Politikammer.

Fyhns: Har De forelagt dette spørsmål for Ola Dahl og innhentet hans samtykke?

Vitnet: Nei, jeg ville ikke ha noe med ham å gjøre.

Vitne Borge With.

Fyhn: Hvorfor ikke?

Vitnet: Jeg ville synes det var utillørlig å føre en slik samtale med ham.

Fyhn: Syns De det. Mener De at det etter den prissaken under krigen da Dahl fikk 8 måneders fengsel oppsto et motsetningsforhold mellom Dem og ham?

Vitnet: Han måtte i høy grad betrakte meg som sin motst and er.

Fyhn: Syns De ikke der kunne finnes en annen mann enn Deres motstander hvis møblement De kunne ta i besiddelse?

Vitnet: Jeg betraktet ham som et ledd i de oppgavene vi hadde, og derfor ville jeg ikke føre samtale med ham.

Fyhn: De har nettopp sagt at han måtte betrakte Dem som sin motstander. Måtte ikke da Dahl som var i en slik situasjon føle seg særlig krenket?- at nettopp hans møbler ble tatt?

Vitnet: Hadde det vært noen annen mulighet, hadde jeg nok ikke lånt hans.

Fyhn: Var det ingen andre N.S.-folk som hadde fått sine eiendeler beslaglagt?

Vitnet: Jo, men de fleste hadde forbindelser, men jeg hadde ingen.

Fyhn: Var det møbler å få kjøpt?

Vitnet: Jeg hadde ikke penger å kjøpe for. Jeg fikk en erstatning først senere, vel et år etterpå etter branntaksten.

Bendixen: De sier det var Dahls far som satte Dem på ideen?

Vitnet: Jeg kan godt si det.

Bendixen: Det synes jeg rimer dårlig med at De hadde inntrykk av at dette møblement var stukket unna.

Vitnet: Det var etterpå at møblene var beslaglagt.

Bendixen: Hvem avholdt taksten?

Vitnets: Det var Halden kontrollnemnd. Jeg var klar over at

Vitne Borge With.

det kunne bli stridigheter, og for å være på den sikre siden ordnet jeg dette.

Harsem: De sier De fikk møblementet i juli 1945.

Statsadvokaten: Jeg syns jeg nå må hjelpe retten med å begrense dette. Jeg viser til både Scheie og Salomonsen som sier at tiltalte har ingen rett til å eksaminere vitnene. De spørsmål som skal stilles skal stilles gjennom forsvareren på hans vegne. Hvis det er visse spørsmål han rent unntaksvis vil stille, må det gå gjennom lagmannen. Nå har Harsem 2 forsvarere til å stille spørsmål. Skal vi fortsette på denne måte, blir vi aldri ferdige.

Dommeren: Da vil jeg be Dem stille spørsmål gjennom Deres forsvarere.

Harsem: Da må jeg be om å få noe protokollert. Jeg har bedt om at Fyhn ikke skal være min forsvarer. Det er klart at Bendixen så gjerne han enn vil ikke er så godt inne i alle sakens detaljer. Jeg må da få stille 2-3 spørsmål, når jeg har 4 sider med spørsmål (dommeren klubber).

Dommeren: Ja meg stille spørsmålene.

Harsem: Jeg vil gjerne ha rede på når Borge With fikk möblene.

Vitnet: Det var en gang i juli måned 1945.

Harsem: Var Dahl formuende?

Vitnet: Jeg viste han var en meget formuende mann.

Harsem: Skulle det da være nødvendig å legge beslag i en N.S.-manns möblement?

Dommeren: Nå er det jo ikke vitnet som har holdt beslag. Det var allerede holdt.

Harsem: Han har forklart her i retten at det var han som ordnet beslaget.

Vitnet: Det var politifullmektig Nilsen som ordnet det, men

Vitne Borge With.

jeg var sjef for landssvikavdelingen, og bakgrunnen for beslaget var at det var ting som var stukket vekk.

Harsem: Kunne han da ha interesse av å holde tilbake et møb-
lement til 600 kroner, når han var en formuende mann?

Vitnet: Skulle alle begynne å stikke vekk slik, ville det bli
meget.

Harsem: Og nå har politimesteren sagt at han ikke har gitt
tillatelse til dette.

Dommeren: Det er Deres injurie mot Borge With som det her
gjelder.

Harsem: Var beslaget godkjent av retten?

Vitnet: Det var et landsvikoppgjør. Det gikk 1 1/2 år før disse
ble godkjent.

Harsem: Da var beslaget ikke lovlig.

Vitnet: I tur og orden ble alt ordnet.

Harsem: Her står det: ".....ref....."

Kan Borge With forklare meg hvordan man kan få utskrift av
beslagsprotokollen uten dato?

Dommeren: Er det flere spørsmål?

Harsem: Ja, jeg har mange.

Dommeren: Da må spørsmålene stilles gjennom forsvarerne.

Fyhn: Jeg har ikke funnet grunn til å stille flere spørsmål
og kan ikke være bundet av tiltaltes spørsmål.

Harsem: Har han noen gang funnet anledning til å felle meg for
opptak til uorden på Ilebu?

Dommeren: Det har ingen ting med denne injurie å gjøre.

Harsem: Han kommer med en injurie.

Dommeren: Det spørsmål anser vi ikke er nødvendig blirbesvart.

Er det et enkelt konkret spørsmål De ønsker å stille?

Bendixen: Er ikke det vésentlige besvart ved Borge Withs

Vitne Borge With.

forklaring.

Harsem: Kunne han tro at Halden Politikammer hadde hjemmel til å låne hva som helst?

Dommeren: Vi har hørt forklaringen om at han har henvendt seg til erstatningsdirektoratet.

Harsem: - og ikke fått svar. I det første rettsmøte for dommer Didrichson fortalte Borge With som grunn til at han hadde tatt möblene ut de sto lagret (side 92). Det sto ikke på politikammeret?

Vitnet: Det er gått 7 år siden dette hendte. Jeg har fortalt det så nøyaktig som jeg overhode kan.

Dommeren: Det er altså den lille divergens at under den rettelige forundersøkelse sa De at det sto lagret på politikammeret. Nå mener De at det ikke var riktig.

Harsem: Det var nevnt her at det var en viss politifullmektig som hadde foretatt takst.

Vitnet: Det var Halden kontrollnemnd med en sakkyndig möbelmann,

Harsem: Under forrige rettsmøte sa De at De hadde lov av Dahls far til å låne möblene, men nå hører jeg at det ikke er riktig.

Dommeren: Vitnet sier idag at han tilbød ham å låne möblene.

Harsem: Nå er forklaringen at han kom etterpå.

Dommeren: På hvilket tidspunkt var det Aksel Dahl sa dette?

Vitnet: Det var i begynnelsen av juni. Det var i forbindelse med at hans sønn var ført inn til festningen i Oslo.

Dommeren: Det var før det ble beslaglagt og før De hadde fått det i besiddelse?

Vitnet: Ja.

Harsem: Var denne Thronsen möbelmann?

Vitnet: Ja, han er fagkyndig.

Statsadvokaten: Vil Harsem nå etter det som foreligger beklage

*Kial M
W at det
skjedde*

Vitne Borge With.

og trekke tilbake tyveribeskyldningen mot Borge With?

Harsem: Jeg skal svare på alle spørsmål De rette meg gjennom lagmannen.

Dommeren: Vil De nå beklage denne injurie?

Harsem: Jeg er nå mere overbevist om at det i mine öyne er tyveri.
